

Vergaderjaar 2017–2018

32 317

JBZ-Raad

JC

VERSLAG VAN EEN NADER SCHRIFTELIJK OVERLEG

Vastgesteld 4 juli 2018

De leden van de vaste commissies voor Immigratie & Asiel / JBZ-Raad¹ en voor Justitie en Veiligheid² hebben op 24 april jl. en op 29 mei jl. de reactie besproken van de Minister van Justitie en Veiligheid op de nadere vragen van de PVV-fractie over het achtste voortgangsverslag van de Europese Commissie over de uitvoering van de Europese Veiligheidsagenda.³ De leden van de **PVV**-fractie hebben naar aanleiding hiervan nadere vragen en opmerkingen geformuleerd die de commissies bij brief van 5 juni 2018 naar de Minister hebben gezonden.

De Minister heeft op 3 juli 2018 gereageerd.

De commissies brengen bijgaand verslag uit van het gevoerde nader schriftelijk overleg.

De griffier voor dit verslag,
Van Dooren

¹ Samenstelling **Immigratie en Asiel/JBZ-Raad**:

Engels (D66), Nagel (50plus), Van Bijsterveld (CDA), Duthler (VVD), Ten Hoeve (OSF), Schaap (VVD), Strik (GL) (*vice-voorzitter*), Knip (VVD, Faber-van de Klashorst (PVV), Schouwenaar (VVD), Gerkens (SP), Bredenoord (D66), Dercksen (PVV) (*voorzitter*), D.J.H. van Dijk (SGP), Van Hattem (PVV), Knapen (CDA), Nooren (PvdA), Oomen-Ruijten (CDA), Rombouts (CDA), Stienen (D66), Teunissen (PvdD), Wezel (SP), Bikker (CU), Overbeek (SP), Van Zandbrink (PvdA), Fiers (PvdA).

² Samenstelling **Justitie en Veiligheid**:

Engels (D66), Kox (SP), Van Bijsterveld (CDA) (*vice-voorzitter*), Duthler (VVD) (*voorzitter*), Ten Hoeve (OSF), Koffeman (PvdD), Strik (GL), Knip (VVD), Backer (D66), Schouwenaar (VVD), Van Strien (PVV), Kok (PVV), Gerkens (SP), Vlietstra (PvdA), Lokin-Sassen (CDA), Bredenoord (D66), Dercksen (PVV), D.J.H. van Dijk (SGP), Van Rij (CDA), Rombouts (CDA), Van de Ven (VVD), Wezel (SP), Bikker (CU), Baay-Timmerman (50PLUS) Van Zandbrink (PvdA), vac. (PVV), Fiers (PvdA).

³ Kamerstukken I 2017/18, 32 317, IV.

BRIEF VAN DE VOorzITTERS VAN DE VASTE COMMISSIES VOOR IMMIGRATIE EN ASIEL/JBZ-RAAD EN VOOR JUSTITIE EN VEILIGHEID

Aan de Minister van Justitie en Veiligheid

Den Haag, 5 juni 2018

De leden van de vaste commissies voor Immigratie & Asiel / JBZ-Raad en voor Justitie en Veiligheid hebben op 24 april jl. en op 29 mei jl. uw reactie besproken op de nadere vragen van de PVV-fractie over het achtste voortgangsverslag van de Europese Commissie over de uitvoering van de Europese Veiligheidsagenda.⁴ De leden van de **PVV**-fractie hebben naar aanleiding hiervan de volgende vragen en opmerkingen.

In uw reactie stelt u:

«De EU ondersteunt de inspanningen van de Islamitische gemeenschap op het gebied van preventie van radicalisering en gewelddadig extremisme. Daarbij ligt de focus op het helpen ontwikkelen van sociale vaardigheden onder jongeren. Dit staat los van de Sharia of andere religieuze leer. De inspanningen hebben tot doel om imams te onderwijzen om sociale vaardigheden en kritisch denken te ontwikkelen bij jongeren en hun ouders die in afgelegen gebieden van Bosnië en Herzegovina wonen waar geen sociale diensten bestaan. Lokale geestelijken zijn vaak de enigen die begeleiding kunnen geven aan deze groep met als doel het voorkomen van radicalisering en gewelddadig extremisme. Samen met andere religieuze gemeenschappen in Bosnië en Herzegovina is de Islamitische gemeenschap een noodzakelijke partner.»⁵

- Hoe verhoudt de stelling «Dit staat los van de Sharia of andere religieuze leer.» zich tot de inzet van imams als representanten van de islamitische ideologie en daarmee van de Sharia?

De leden van de PVV-fractie hebben ten aanzien van het volgend onderdeel van bovenstaande reactie de volgende meer specifieke vragen:

«Daarbij ligt de focus op het helpen ontwikkelen van sociale vaardigheden onder jongeren. Dit staat los van de Sharia of andere religieuze leer. De inspanningen hebben tot doel om imams te onderwijzen om sociale vaardigheden en kritisch denken te ontwikkelen bij jongeren en hun ouders»

- Kan de Minister nader aangeven hoe in dit verband de Sharia los zou staan van sociale omgangsvormen, aangezien de Sharia juist alles te maken heeft met sociale omgangsnormen, bijvoorbeeld handen schudden, gezichtsbedekking in gezelschap, verbod voor vrouwen om met vreemde mannen alleen in een ruimte te verkeren, zwemverboden in gemengd gezelschap, scheiding van man en vrouw in het theater, etc. Welke door imams uit te dragen sociale omgangsvormen zijn hier het uitgangspunt?

In uw reactie stelt u verder:

«De Islamitische gemeenschap is van oudsher voorstander voor democratie, mensenrechten, seculiere organisatie van de staat en samenleving, en respect voor pluralisme, maar ook voor de Europese integratie van Bosnië en Herzegovina.»⁶

- Kan de Minister aangeven hoe deze stelling zich verhoudt met de tot «van oudsher» teruggaande opvattingen van de medestichter van

⁴ Kamerstukken I 2017/18, 32 317, IV.

⁵ Kamerstukken I 2017/18, 32 317, IV, p. 5.

⁶ Kamerstukken I 2017/18, 32 317, IV, p. 5–6.

hedendaags Bosnië Alija Izetbegović, voormalig lid van de SS-Handscharbrigade, schrijver van de «Islamic Declaration» en propagandist van een islamitische staat in Bosnië?

In uw reactie stelt u voorts:

*«De Islamitische gemeenschap is een betrouwbare partner van de Staat aldaar en van internationale organisaties bij de bestrijding van gewelddadig extremisme en heeft proactief geopereerd op dit gebied met als doel radicalisering te voorkomen.»*⁷

- Kan de Minister aangeven hoe de opvatting over een «betrouwbare partner» te rijmen is met de volgende uitspraak van de huidige Bosnische leider Bakir Izetbegović op 12 mei jl. over het bezoek van de Turkse president Erdogan: *«Our friend is not very popular in the West, because Erdogan is a long-awaited great leader for the Muslims.»*⁸

De vaste commissies voor Immigratie & Asiel / JBZ-Raad en voor Justitie en Veiligheid zien uw beantwoording met belangstelling tegemoet en ontvangen deze graag binnen vier weken na dagtekening van deze brief.

De voorzitter van de vaste commissie voor Immigratie en Asiel / JBZ-Raad,
R.G.J. Dercksen

De voorzitter van de vaste commissie voor Justitie en Veiligheid,
A.W. Duthler

---

⁷ Kamerstukken I 2017/18, 32 317, IV, p. 6.

⁸ <https://www.aa.com.tr/en/politics/bosnian-leader-erdogan-long-awaited-mentor-for-muslims/1143070>.

BRIEF VAN DE MINISTER VAN JUSTITIE EN VEILIGHEID

Aan de Voorzitter van de Eerste Kamer der Staten-Generaal

Den Haag, 3 juli 2018

Bij brief van 5 juni 2018 heeft de PVV-fractie van uw Kamer nadere vragen gesteld over het achtste voortgangsverslag van de Europese Commissie over de uitvoering van de Europese Veiligheidsagenda. Hieronder treft u de beantwoording van deze vragen.

De leden van de PVV-fractie vragen hoe de zin «dit staat los van de Sharia of andere religieuze leer» in mijn eerdere beantwoording⁹ zich verhoudt tot de inzet van imams als representanten van de islamitische ideologie en daarmee van de Sharia. Tevens is gevraagd of ik nader kan aangeven hoe in dit verband de Sharia los zou staan van sociale omgangsvormen en welke door imams uit te dragen sociale omgangsvormen hier het uitgangspunt zijn.

Zoals in de eerdere beantwoording aangegeven is in afgelegen gebieden in Bosnië-Herzegovina een imam vaak een van de weinigen die begeleiding kan geven aan jongeren bij de preventie van radicalisering en gewelddadig extremisme. De EU-ondersteuning richt zich op niet-religieuze onderwerpen zoals sociale vaardigheden en kritisch denken.

Daarnaast hebben de leden van de PVV-fractie nadere vragen gesteld over hoe mijn eerdere antwoord – dat de Islamitische gemeenschap in Bosnië-Herzegovina van oudsher voorstander is van democratie, mensenrechten, seculiere organisatie van de staat en samenleving, en respect voor pluralisme, maar ook van de Europese integratie van Bosnië-Herzegovina¹⁰ – zich verhoudt met de opvattingen van de medestichter van hedendaags Bosnië Alija Izetbegović. Tot slot is gevraagd of ik kan aangeven hoe het aanduiden van de islamitische gemeenschap in Bosnië-Herzegovina als «betrouwbare partner»¹¹ te rijmen is met de uitspraak van de huidige Bosnische leider Bakir Izetbegović op 12 mei jl. over het bezoek van de Turkse president Erdoğan: *«Our friend is not very popular in the West, because Erdogan is a long-awaited great leader for the Muslims.»*

Ik zie geen aanleiding om een oordeel te geven over (vermeende) uitspraken uit het verleden van een voormalig politiek leider in Bosnië. Zoals in eerdere beantwoording van uw vragen is aangegeven kunnen alle religies in Bosnië acteren binnen de kaders van de Grondwet van het land, met inachtneming van relevante wet- en regelgeving en democratische principes.¹² De uitspraak van de Bosnische leider Bakir Izetbegović over de Turkse president Erdoğan beschouw ik als een bilaterale aangelegenheid tussen Bosnië-Herzegovina en Turkije.

De Minister van Justitie en Veiligheid,
F.B.J. Grapperhaus

⁹ Kamerstukken I 2017/18, 32 317, IV.

¹⁰ Kamerstukken I 2017/18, 32 317, IV.

¹¹ Kamerstukken I 2017/18, 32 317, IV.

¹² Kamerstukken I 2017/18, 32 317, IV.